

PACHNAĆ (45) *vb impf*

-ą- (41), -a- (2); -ą- : -a- *GórnRozm* (1:2).

inf pachnąć (1). ◇ *praes 1 sg* pachnę (4). ◇ *3 sg* pachnie (24). ◇ *3 pl* pachną (8). ◇ [1 *du* pachniewa. ◇ 2 *du* pachnieta *StatorGramm* I2.] ◇ *praet 3 sg m* pachnął (1). [f pachnęła. n pachnęło.] ◇ *3 pl subst* pachnęły (1). ◇ *fut 3 sg* [m pachnąć będzie.] f będzie pachnęła (1). ◇ *con 3 sg m* by pachnął (1). f by pachnęła (2). n by pachnęło (1). ◇ *3 pl subst* by pachnęły (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Wydziałac jakąs woń; olere, redolere Mącz, Cn; sapere Mącz; adolere, afflare a. diffundere a. edere a. exspirare a. reddere a. spirare odorem, exhalare, fragrare, halare, obolere Cn (45) : Aliquando sapere idem quod olere, Trącyć/ woniác álbo pachnąć. *Mącz* 368a, 246d, 262c; [Pachniewá/ Pachnieta *StatorGramm* I2].

Przen (23) : Bárzo w nim [mieszku] wielkie puftki mogę rzec pachnęły *HistLan* D3.

a) *Być, wydawać się czymś, jakimś, mieć cechy czegoś* (9) :

pachnąć czym (8): iednák [dawne polskie ubiory] pachną/ oną przyłtoyną/ á fwiętą Polfką fwobodą *GórnDworz* L6v; Nie wnoś w.m. pánie Derńniáku thego obyczáiu do nas/ bo tákowe znáki/ ábo y íkryta mowá/ czymśi niedobrim pachnie. *GórnDworz* Cc5v, I5, N4; ále Polak miły/ Nadobnie cnotą pachnie lepiej niż kto iny. *RejZwierc* 241; czyście widzę iż włzytká náuká X.K. Filozofią pachnie y Logiką *CzechEp* 71; Pachnieć to [tj. twierdzenie, że istnieje dwóch panów – ziemski i niebieski] *Arryáństwem CzechEp* 265; *NiemObr* 33.

pachnąć jak (1): Redolet antiquitatem [...], Stároświecko pachnie/ to yeft/ ítároświeckie yeft. *Mącz* 262c.

b) *Zapowiadać coś (zwykle złego), zagrażać czymś [czym]* (11) : *OrzRozm* H4v; *GórnDworz* D5; Włzytko v nich [tj. katolików] prawdá/ co w iych Bibliach nápiáno; a ktobj to inaczey twierdził/ táki wedle nich ogniem pachnie. *BudNT przedm* b; Gdzie záfię takie zbrodnie będą/ iż połtrádaniem poczciwości pachną *GórnRozm* Lv, F4v; [BronApokr 166].

pachnąć komu (1): czym innym dworzánin/ chociaż y w odpowiedzi/ niechay włzcźknie białugłowę/ nie tym co wieczną łromotą iey pachnie *GórnDworz* T8.

Zwroty: [»gardłem pachnąć« = grozić karą śmierci: Szkodliwa to była powieść y bárzo gardłem pachnęła [capitalis oratio est] *CiceroKosz* 133.]

»pachnąć łykiem (łykami)« = grozić więzieniem lub zasługiwać na więzienie [szyk zmienny] (2): Każełz ty mnie równo s chłochodzić/ [...] Albo tákież z grubym rzemieńnikiem/ A on mata przeto pachnie łykiem *BielKom* F6; połtępki iego [pijanego] łykami pachną. *GórnRozm* H3.

»mieszkiem pachnąć« = grozić wydatkami (1): gdy wobiad [ksiądz] przybieży A kukła ná stole leży To ią wnet z łtołu ogoli [...]. Potym mię pokropi wodą To iuz z bogiem idą zgodą. [...] Iednák niżli cię rozmachnie Przed fie tá rzecz mieszkiem pachnie. *RejRozpr* A3.

[»powrozem pachnąć« = grozić powieszeniem: To powrozem pachnie. Res súpendio digna. *StatorGramm* M8v.]

»szubienicą pachnąć« (2): Olet malitiam, Zrzy mu z oczu złość. Szubienicą pachnie *Mącz* 261c; *GórnDworz* T7v.

c) *Być przedmiotem pragnień, podobać się [komu] (2)*: Aurum huic olet, Pachnie mu złoto/ to yeŝt łákomy/ ná zysk. *Mącz* 261c; [Lecz jeŝliŝ pan Mars z wojną tak wam pachnąć będzie, zła ŝława, złe mniemanie wiecznie was osiędzie. *Apolog* 33].

Fraza: »podwika pachnie« = *ktoŝ się ugania za kobietami (1)*: wyárować ŝie ma ocyec káždy áby yákyemu leyowi [...]/ ábo ktoremuby teŝ podwiká pachnęłá/ [...] áby tákyemu nye zlecał ŝyná. *GliczKsiąŝ* L8v.

a. *Wydzielać przyjemny zapach; aromatizare Cn (15)*: Sprawa iedna ku vmywaniu licza y rąk/ ktora pachnie á czyni ciało biało iako mleko. *FalZioł* II 20b; Pŝtryć teŝ Dzyęcioł y Dudek á wŝdy ŝmierdzi záwŝdy/ Tákŝeć y w tych pŝtroćinach nie pachnieć teŝ káždy. *RejWiz* 68v, 83v, 84; Rosa recens a longinquo olet, Swieŝa roŝa z dáleká pachnie. *Mącz* 261c, 261c; iŝ liiołek álbo máieran chocia y pięknie pachnie nic nie ieŝt kiedy go pokrŝywy zágłufá. *RejZwierc* 148v, 110v.

Bezpodmiotowo (2): *BierEz* R3; (*nagł*) Perfumy. (-) GDy ŝie trzęŝieŝ perfumy/ pátrŝ iŝ pachnie pięknie *RejZwierz* 141.

pachnąć z czego (2): *BierEz* R3; Rozliczne wonnoŝci ŝfat twych k twey powadzeć dał/ Mirrę/ Aloes/ Káfyiá/ [...] By z roŝkoŝnych páłacow twych ták záwŝdy pachnęły *LubPs* M3.

pachnąć czym (2): *Mącz* 261c; Piŝmem y mirrhá pachną drogotkáné Twé ŝzáty *KochPs* 67.

W przeciwstawieniu: »pachnąć ... ŝmierdzieć« (2): [*lew kaŝde zwierŝę*] pytał: Z mego gárlá coć ŝie widzi/ Ieŝli pachnie álbo ŝmierdzi *BierEz* R3; *Mącz* 261c.

W porównaniu (1): nie roŝće iáko krzywa ŝoŝná w boru [...]. Ale roŝć iáko drzewko oliwne/ kthorego y liŝtki nadobnie pachną/ y [...] *RejZwierc* 18.

b. *Wydzielać nieprzyjemny zapach, ŝmierdzieć; perolere Calep (4)*: Hircosus, Kto nie cudnie pachnie. ŝmierdŝy yáko kozieł párkotem. *Mącz* 156d; *Calep* 787a.

pachnąć z kogo (1): A gdy by chociał yŝby czoŝnek ŝciebie nie pachnął/ z iedz trochę korzenia kofáćczowego *FalZioł* I 6a.

pachnąć czym (1): Iste cibus sapit adustionem, Tá potráwá pachnie przifwędliná. *Mącz* 509a.

Synonimy: trąćić, zalatać, zalatować; **a.** woniać; **b.** ŝmierdzieć.

Cf PACHNIĄCO, PACHNIĄCY, PACHNIENIE